

MİLLİYETÇİLİK

Düşünce Dünyasında Türkiz'in bu sayısında "Milliyetçilik" dosya konusu olarak işlendi. Bireylerin mensubu oldukları kitleye karşı duyduğu bağlılık duygusunun kaynağı ve nüvesi milliyetçilik, gerek ilkel gerekse medeni toplumlarda görülen sosyolojik bir gerçektir. Milletlerin var olmak azim ve iradesinin kaynağı olan "millî şuur", "milliyet duygusu" veya "milliyetçilik", en önemli hayat kanunu olan yaşayabilmek için mücadele ve bu mücadele için gruplaşma mecburiyeti, insanın çevresindekilerle barış içinde yaşama ihtiyacı ve insiyakıdır. Milleti meydana getiren, onu oluşturan fertlerin bir devlet içinde yaşaması veya yaşamış olması, bu fertlerin üzerinde yaşadıkları coğrafi alanı sıradan olmaktan çıkarak onu ulvi bir değer hâline getiren vatana dönüştürmesi, bireyleri birbirinin ayrıl(a)maz parçası yapan dil, örf ve âdetler birliği, müşterek dinî inançlar, millî karakter ve bağımsızlıktır.

Türkiz'in bu sayısında millî hissin, milliyetçiliğin bir romantik duygu, boş bir hayal, bir subjektif hâlet olmayıp, insanlığın organik bünyesi içinde hayati ve sosyolojik fonksiyonu olan, objektif bir amil olduğunu; millî his ve millî şuurun, milletlerin yükselmesinde birinci derecede rol oynadığı gibi, insanlığın ilerlemesine de hizmet ettiğini farklı yönlerden ele alarak değerlendiren makaleler yer alıyor.

Nadim Macit makalesinde son yıllarda siyasal iktidarın giderek artan cemaatçi yapısı nedeniyle âdeta yok edilmeye çalışılan "kimlik" sorununu ele alıyor. "Milliyetçiliği bir millete ait olma bilinciyle varlık ve hayatı okuma ve anlama biçimi" olarak yorumluyor. O, milletlerin tarihî varlıklarını nasıl kazanıp kurumsallaştırdıklarını, tarihî süreçte hangi değişimleri geçirdiklerini; dil, tarih ve akıl ekseninde nasıl fikrî ve duygusal bağ oluşturdıklarını ayrıntılı bir biçimde tahlil ediyor.

Ulus devlet olgusunu toplumların dinamiklerinin bir ürünü olarak gören Orhan Türkdoğan, siyasal iktidarın gayretleriyle giderek artan cemaatleşme olgusu sonucunda âdeta yok edilip silinmeye çalışılan “kimlik sorunu” üzerinde duruyor.

İnsanların birlikte yaşama arzusunun sonucu olarak kederde ve kıvançta bir olmayı kabul ettiklerini belirten Hasan Tunç; millî devlet ile milliyetçilik ilişkisinin, modern devleti hazırladığını ve demokrasi anlayışını geliştirdiğini vurguluyor.

Küreselleşmenin yol açtığı ekonomik, siyasi ve kültürel yozlaşmanın tüm ülkeleri etkilediğini belirten Mehmet Günel, Türkiye'nin dünyada tek demokratik ve laik ülke konumunu muhafaza ederek az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin tamamı için model oluşturduğunu dile getiriyor. Böyle bir modelin, başarıya ulaşması durumunda dünyada adil bir küreselleşmenin gerçekleşeceğini ve kalıcı bir barışın sağlanacağını savunuyor.

Şükrü Alınacak; milliyetçiliği, özü itibarıyla bir sakinme ve aidiyet duygusu olarak tanımlıyor ve milliyetçilik anlayışına karşı üretilen tezleri eleştirel bir bakışla irdeliyor.

Recai Coşkun; yabancılar ile Türk aydınları tarafından yoğun biçimde konu edilen ve çoğu kez “olumsuzlaştırma” niyetiyle yapılan bilimsel çalışmalarındaki “kavram” ve “yöntem” sorununa dikkat çekiyor.

Özcan Yeniçeri; Türkiye'nin özgün şartları dikkate alınmadan yapılan indirgemeci ve toptancı yaklaşımlar sonucunda millî egemenlik, demokrasi ve bürokrasi gibi kavramların nasıl sorunlu bir hâle getirilip kalıplaşmaya yol açtığını sorguluyor.

Hatice Mumyalmaz; Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ve Cumhuriyet Halk Partisi Nizamname ve Programlarında (1919-1931) yer alan milliyetçilik kavramı ekseninde Türk kültürünün unsurlarını ele alıp inceliyor.

Ruhi Ersoy; ulusu egemenliğin tek rakibi olarak görmenin milliyetçilik ve demokrasi arasında olan illiyetin tarihsel derinliğini de ifade etmek anlamına geldiğini söyleyerek toplumsal mutabakat zemini olarak millet ve milliyetçilik kavramları üzerine bir değerlendirme yapıyor.

Yasin Şehitoğlu ve Fırat Kargıoğlu'nun birlikte kaleme aldıkları yazıda, makro anlamda “milliyetçilik”, mikro anlamda ise “Türk milliyetçiliği” özelinde bir iktisadi nazariyenin inşa edilebilme imkânının olup olmadığı, tarih, felsefe ve metodoloji merkezli bir anlayışla milliyetçiliği ekonomi-politik üzerine tezlerle konu tahlil ediliyor.

Murat Duran; Osmanlı Devleti'nin yıkılması sonucunda kurulan yeni Türk Devleti'nin ulus devlet esasına dayalı olarak kurulduğunu belirterek bu döneme (1908-1930) damgasını vuran Türk milliyetçiliği ve Türk siyasal modernleşmesi üzerinde duruyor.

Kemal Üçüncü; Türk ve Türklük kavramlarını tarihî süreçte inceleyerek Türk millî birikimi üzerine düşüncelerini açıklıyor.

Türkçülüğün millet boyutunu ele alan Saadettin Gömeç; Türklük düşüncesinin önünde hiç kimsenin duramayacağını, bir gün Turan ülküsünün gerçekleşeceğini, Türkiye ve Türklük sevgisinin Türkiye dışındaki Türklerde asla silinmeyeceğini gözlemlerine dayanarak aktarıyor.

Türk'ün millî karakterini tahlil eden Celalettin Yavuz; bunu yaparken bilinen olumlu niteliklerinin yanı sıra ön yargılarla ortaya çıkan olumsuz bazı görüşleri de eleştirel bir bakışla karşılaştırıyor.

Yahya Kemal Taştan; iki bölümden oluşan yazısının bu ilk bölümünde; sosyal bilimlerde göreceli bir kavram olan, öznel ve nesnel birçok değerlendirmeler yapılan ve farklı disiplinlere malzeme olan etnisite kuramları üzerinde ayrıntılı bir incelemede bulunarak konuyu farklı görüşler doğrultusunda ele alıyor.

Üç asırdan beri Türk'ün hürriyeti ve memleketi için çarpan yüreklerde yaşayan milliyetçiliğin zorunlu doktrin olduğunu, Türk tipi milliyetçiliğin diğer akımlardan ayrıldığını, onun kendine özgü madde ve mana namusunu muhafazanın kalesi, kalkanı olduğunu vurgulayan Arif Yalçın; son günlerde karıştırılan milliyetçilik ve ulusalcılık kavramları arasındaki farkı irdeliyor.

Abdurrahman Küçük; son günlerde ülkemizde meydana gelen, iç ve dış odakların milletimizi bölmeye yönelik sinsi projeleri sonucunda gelişen olumsuzluklar karşısında Türk milliyetçiliğinin güncel sorunlarını yeni bir bakış açısıyla yorumluyor.

AKP Hükûmeti tarafından yapay bir gündemle referanduma götürülen ve halkın oyuyla kabul edilen son Anayasa değişikliklerinin hukuki temelden yoksun olduğunu gözler önüne seren Murat Sezginer, bu değişiklikler sonucunda yeniden kurgulanan yargıdaki sorunların ne denli mahzurlu olduğunu ve bu gelişmeler sonucunda Türk milleti için hayati öneme haiz "millî devlet" kavramının nasıl tartışmaya açıldığını ve bu durumun yarattığı olumsuzluklara dikkat çekiyor.

Mustafa Özcan; milliyetçiliğin tüm insanı, insanlığı, milleti ve Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran halkı sevmek olduğunu yalın bir ifadeyle dile getirdiği yazısında, milliyetçilik kavramının statik değil dinamik olduğuna dair düşüncelerini duygusal bir yaklaşımla dile getiriyor.

Abdulkadir Yuvalı; milletleşme sürecinde yaşanan olumsuzlukları, gaflet ve dalalet neticesinde bugünlere nasıl gelindiğini ve âdeta "ihamet"le karşı karşıya kaldığımızı acı bir gerçek olarak açıklıyor.

Hüseyin Özbek; birtakım güçler tarafından mobilize edilerek Türk milletinin coğrafyasından sökülüp vatansızlaştırılacağını, bayraksızlaştırılacağını, milliyetsizleştirileceğini ve sonuçta bir yerlere bağlı bir sömürge İslam'ı için kolların sıvandığını vurguluyor.

Türk anayasa metinlerinden yola çıkarak vatandaşlık kavramı üzerinde duran E. Semih Yalçın, Millî Mücadele ile başlayan değişim, "hâkimiyet-i millîye" ilkesinin yerleşmesine ve yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde ümmet ye-

rine milleti; kul yerine vatandaşı getirdiğini, millî birliğin de son günlerde dillere pelesenk edilen “kültürel çoğulculuk” ile “kültürel zenginlik” arasındaki ince çizgide saklı olduğunu gözler önüne seriyor.

“Türkiz” dergisinde bugüne kadar Türkiye’nin güncel sorunlarını ele alan değerli bilim adamı, akademisyen ve entelektüellerin çok önemli yazıları dosyalar hâlinde yayımlanmıştır. Bu sayımızın son yazısı ise dosya dışından bir konu üzerine. Bu yazıda Bahadır Pehlivan Türk, Japonya-Çin ilişkilerinde tarih sorununu farklı bir yaklaşımla ele alarak değerlendiriyor.

Bu coğrafyanın entelektüel birikimlerinin düşünce ve değerlendirmelerinden oluşacak yeni sayımızda buluşmak ümidiyle...